

KRKONOŠSKÁ POHÁDKA

motto

Božena Šimková

KRKONOŠSKÁ POHÁDKA

© Božena Šimková, 2011
Photography © František Němec, 2011

Veškerá práva vyhrazena

ISBN 978-80-7246-579-8

Božena Šimková

KRKONOŠSKÁ POHÁDKA

Praha 2011

Jak Trautenberk lovil v Krakonošově revíru

Na Krkonoších vládne odnepaměti Krakonoš a pod horama se vystřídalo pánů, že by je nespočítal. Malí - velcí, tlustí - tencí, ale všichni z panského těsta, jedni za osmnáct, druzí bez dvou za dvacet. No a tohle bylo za časů pána z Trautenberka.

Moc velký pán to teda nebyl, zámek měl spíš jako větší chalupu, čeledě všeho-všudy jednu děvečku, jednoho pacholka a k tomu ještě hajného. Ale poroučet uměl a nosil se, jako by mu patřilo všechno sakumprásk - od Sněžky až po Jilemnici.

A v tom byl ten háček. Trautenberkovo panství sousedilo s Krakonošovým - a toťseví - malý pán a velký pán v jednom susedství, to nedělá nikdy dobrotu. A tak zatímco Krakonoš měřil ráno co ráno mílovými kroky údolí a kopce, aby věděl, kam poslat déšť a kde profouknout lesy, jak pomoci skále od viklavého kame- ne a potokům od mlaskavého bahna a kolik sněhu nachystat na zimu, kolik dát slunce na sušení sena, Trautenberk, zalezlý jako jezevec, se užíral zlostí a závistí.

Zlost a Závist mu stály u kolíby. A taky Lakota. Ony sudičky bývají vždycky tři a alespoň jedna přisoudí dítěti něco kloudnějšího, ale tentokrát se nějak špatně do- mluvily, a že se jim nechtělo trmácet pro dobrou sudičku přes celý hora, přibraly tu, co byla po ruce, jednou není vždycky a z kluka vyroste stejně pán. A ta třetí by- la právě Lakota.

A tak se Trautenberk vztekal na sluníčko, že mu svítí do oken, na déšť, že mu prší na střechu, a co teprve, když napadl sníh...! Lakomý byl, že by pro krejcar po- ručil čeládce hnát blechu na Sněžku a ještě by hulákal, že jim to trvá. A záviděl: ptá- kům peří, lesní zvěři kožíšky a i těm pstruhům v potoce vyčítal stříbrné šupinky, prý, nač je jim taková paráda, když jsou stejně dobrý akorát na pekáč. Nejvíc však záviděl Krakonošovi.

„Čerti vědí, jak to ten Krakonoš dělá... Trávu má jak vzrostlé žito, revír plný zvěře a člověk neudělá krok, aby nezakopl aspoň o prašivku!“

„Inu, kde jsou prašivky, jsou i hříbky,“ špitl hajný, co na stoličce u kamen protažoval flintu cuckovým provazem. Něco říct se slušelo, jenomže zase tak úplně přizvukovat nemohl – on Krakonoš má uši všude – ale odporovat pánovi, když je nažhavený jako prskavka, si taky netroufl. Tak honem odváděl řeč, prej, jak to letos bude, na houby je sucho a pršet ne a ne, no ale zasejc pěkně schne seno.

„Kdyby jen hříbky! Borůvky by mohl hrabat hráběma, maliny nabírat lopatou a ostružiny má jak bosenský švestky,“ vyplivuje Trautenberk závistivá slovíčka.

„Boží požehnání,“ příkivuje opatrně hajný, aby si to nerozházel s Krakonošem ani s Trautenberkem. Jenomže – zavděčte se dvěma pánům jednou písničkou!

Trautenberk vyletěl z křesla jako čert z komína.

„Jakýpak boží požehnání? Když chce, sluníčko mu svítí a nad mým je zamračeno, když chce, deštíček mu padá a na mým je potopa, když chce, větříček mu foukne a mně padají slívy ještě zelené.“

Co věta – to prásk do stolu. Ještěže Trautenberk má od samého nicnedělání ruce jako z tvarohu a stůl po dědečkovi je z dubových fošen, bytelný, žádná panská parádička. Ale stejně se hajný při každé ráně skrčil, až z něho byla na stoličce šedivá hromádka. Dočista zapomněl, že Krakonoš slyší, když ve stavení cinkne poklička, natož takový kravál, a ze všech sil se snaží strefit do pánovy noty:

„Ze slív nám, milostpane, zbyl akorát hrnec od předloňských povidel.“

Ne že by Trautenberk byl zrovna žhavý na povidla, ale když mu vlastní sluha naservíruje pěkně po lopatě, že pámbu daleko a do žlabu vysoko, nemusel by se jmenovat ani Trautenberk, nemusela by mu žádná sudička špendýrovat vzteklou krev, aby nespustil jako o manévrech:

„Himllaudóndonrvetrkrucajselement...!!!“

Sakramenty lítaly jako dělové koule, hajný už byl jako krtičina a Trautenberk pořád dokola: „Já mu ukážu, kdo je tady pán, já mu dám jahody a hříby, já mu dám plnej revír zvěře... počkat, to je nápad...“ ono když šlo o prevítstvo – Trautenberk, jak byl na všechno líný a na přemýšlení tuplem – nápady se mu v hlavě jen rojily a vyskakovaly jako světýlka na bažinách.

„Hajný, vem flinty, jde se do lesa.“

„Mi-mi-milostpane,“ zabreptal hajný samou radostí, že je po bouřce, „to je to nejlepší, co ráčíte ráčit, už můj nebožtík dědek, co sloužil u vašeho milostdědečka, říkával, les – to je balzám na duši i tělo...“

A tak šli. Louky byly strakaté jako marcipánová srdce, obloha jako modrý atlas, slunce hrálo a větřík pofukoval zpolehoučka, aby se skály nepotily a země neměla žízeň. Přišli do lesa, ale tam ticho až strach. Pták nezapípal, zvěř se nemihla, i to mraveniště bylo bez života.

„Takhle se mi staráš o revír!“ hulákal Trautenberk na hajného, nejspíš ale proto, aby se v tom tichu nebál.

„Kde jsou jeleni, zajáci, koroptve? Vždyť tu není ani vypelichaná veverka!“ A kopl do mraveniště, jako že se vzteky nezná.

„O-oni šli prosím asi do Krakonošova, oni tam prosím mají lepší pasení...“ A hajný se třásl dopředu, jak zas bude milostpán vyvádět.

Ale Trautenberk se jen ušklíbl, a že když jeho zvěř chodí do Krakonošova, proč by si on nemohl pro ni dojít. Hajný zůstal jako solný sloup. Do Krakonošova, a s flintou...

„Milostpane, pytláčit se nesmí!“ křikl, až se sám polekal té troufalosti.

Ale – milostpán nemilostpán – pytláctví je pro hajného ze všech lidských hříchů ten nejnelidštější. A jak byl dobrák od kosti, srdce měkkýho a duše soucitná, s pytláky neměl slitování. Být po jeho, každému takovému by měla ruka upadnout, nohy zchromnout, měl by na místě zčernat a k tomu zkamenět – za trest a pro výstrahu.

Teď se ale Trautenberk dopálil doopravdy.

„Mlčet! JÁ rozhoduju, co se smí a nesmí!“

Vykročil a hajný za ním drmolil modlitbičky ke všem lesním duchům a andělům strážným, aby zahnali ptáky i lesní zvěř na druhý konec Krkonoš, aby seslali na milostpána vlčí mlhu nebo mu nastražili bludný kořen, protože on, hajný, takovou strašlivost přes srdce nepřenese, ale zase – co má dělat, milostpán poručí a poslouchat se musí.

Asi měli napilno jinde ti lesní duchové a andělé strážní, protože když hajný zvedl hlavu, uviděl před sebou bílou ceduli z březové kůry a na ní modřínovými šiškami vysázený nápis TADY JE KRAKONOŠOVO.

A za cedulí se na pasece pase jelen dvanáctérák, panáčkují zajíci, koroptev vyvádí mladé, v korunách smrků se houpou veverky, drozd jim k tomu hvízdá a datel bubnuje. Učiněný ráj.

„Flintu sem!“ vyštěkne Trautenberk.

„Milostpane,“ zaúpí hajný, jako by Trautenberk chtěl tu flintu na něho. Ale ten už mu ji vyškubl z ruky a prásk, prásk, ani nemíří, a každá rána se čtyřikrát vrací, jak s ní ozvěna pohazuje od skály ke skále, od hory k hoře.

Zaslechla ten rámus sojka, bodejť ne, ran jako o manévrech, vyletěla jako šíp, obkroužila paseku, pěkně z výšky, aby nějaký ten brok taky neschytila, a jedno karé za Krakonošem.

Nebyla to jen tak nějaká sojka, ale Krakonošova pomocnice. Ono ohlídat celý hora od Rýchor až k Harrachovu je pěkná štrapác. Může se stát, že třeba Krakonoš rychtuje v Obřím dole zbloudilé kameny a na Černé hoře mu nějaký nemrcouch líčí oka na zajíce nebo vybírá ptačí hnízda. A tak, když jednou sojka s pláčem přiletěla, že jí v hnízdě nezůstalo ani vajíčko, řekl Krakonoš – víš co, když se teda nebudeš starat o mláďata, ohlídej mi hora, já taky nemůžu být všude a víc očí víc vidí, ještě k tomu když se dívají z vejšky. Budeš má strážná sojka.

A při tom zůstalo. Sojka byla na tu hodnost jaksepatří pyšná, zvlášť když jí Krakonoš přibarvil peříčka do duhové krásy, aby každý věděl, s kým má tu čest.

Ted' letí a cestou si sumíruje, jak nejrychlejc to všechno Krakonošovi řekne, jen aby ho našla, než mu Trautenberk vystřelí všechnu zvěř. Měla štěstí, Krakonoš nebyl daleko, chystal za Kokrháčem zvířátkům seno na zimu a neslyšel ani ozvěnu, protože starý, kapánek už opelichaný kopec Kokrháč usoudil, že při práci se nemá nikdo vyrušovat, přetrhnutá práce je jako přetržená písnička, člověk pak těžko chytá notu... Pakoval teda ozvěnu na druhou stranu.

Sojka žuchla na krmelec jako placka na plotnu a hned:

„Kakonoši, Trautenberk ti střílí zvěř a zajíce a koroptve...“ Dál už nemohla popadnout dech a Krakonoš řekl:

„Jen se vydejchej, já se na to kouknu,“ a sáhl po holi.

Byla to taková hůl, že když ji přiložil tenkým koncem k oku, viděl tím tlustým

koncem všechno na horách i pod horama, na zemi i ve vodě, a kdyby chtěl, viděl by i netopýry, co hřadují hlavou dolů v boskovských jeskyních. Přiložil hůl k oku a vidí: Trautenberk běhá po pasece a pálí jako zběsilý. Ne že by byl zrovna čarostřelec, on tak na dva kroky stodolu, a ještě musí být pořádně velká, ale i slepé kuře zrno najde, a tak hajný skládá do řádku mámu-koroptev, zajíčka-březňáčka a taky srnečka, který včas neutekl, protože mu leknutím zdřevěněly nohy. Krakonoš uhodil holí, až se hora zachvěly.

„Tak na týhle pečince si, Trautenberku, nepochutnáš!“

Trautenberk by snad střílel do soudného dne a pánubohu do oken, přestože na pasece už dávno nebylo živáčka, kdyby mu nedošel prach a broky a kdyby se na jednu neudělalo černo jako před bouřkou.

„Milostpane, musíme si pospíšit, aby nás to nechytlo,“ ukazoval hajný na bouřkový mrak a v duchu si říkal, že tohle jistě nastrojil Krakonoš a kdoví, co dalšího ještě, on ty pytlácký jatka tak nenechá a má pravdu, ale jak k tomu přijde chudák člověk, který musí poslouchat, aby to odnesl zrovna jako pán.

Toseví, Trautenberk by zmokl nerad. Člověk zmokne, nastydne a kouká z toho dlouhý marodění a čeládka zatím zvlčí. A taky se bál bouřky. O krkonošskou bouřku není co stát, když je člověk pod střechou, natožpak v lese, nebo – co je nejhorší – někde na cestě. Tak poručil hajnému, aby honem rychle sebral úlovek, a ještě mu nezapomněl vynadat, že kdyby nebyl hlava skopová, mozek slepičí a vzal s sebou pořádně patron, mohlo toho být pětkrát víc.

A šli. Vpředu Trautenberk jako generál po vítězné bitvě, vzadu hajný, hlavu u země, jak ho tížil ten smutný náklad a strach z Krakonoše. Marně se utěšoval, že on je malý pán, že kdyby se jen slůvkem vzepřel, Trautenberk ho vyžene a co on na stará kolena a bez lesa, když jeho táta, dědek a všichni pradědkové se v lese narodili a v lese taky umřeli... A už jsou na dvoře a Trautenberk huláká:

„Anče, Kubo, ke mně!“

Anče s Kubou sloužili u Trautenberka druhým rokem. Těšili se, že až si uskládají nějaký ten krejcar, pořídí si chalupu a budou žít v lásce a svornosti, jak se na pořádné lidi sluší. Dřeli od rána do večera, ale když přišlo k placení, Trautenberk, že

nemá, že až po žních, a po žních zas, že se neurodilo a až kolik bude brambor..., a tak to šlo dokola a ještě se vztekal, co pořád máte, u mě o nic nepřijdete.

Přiběhli teda na ten křik a nestačili se divit. A Trautenberk už poroučí:

„Anče, zajíce chci mít s perníkovou omáčkou, koroptev nadívanou a srnčí nalož do láku s bobkovým listem, jalovcem a hřebíčkem a nezapomeň na tymián a nový koření.“

On Trautenberk, co se jídla týče, byl fajnšmekr nad fajnšmekry. Ještě ani neochutnal a už podle vůně poznal, jestli je něčeho moc a něco zase chybí. Však si taky dával strojit: snídani na vidličku, oběd o pěti chodech, ke svačině maso studené, k večeri na rožni. Inu, pán se kulatí, chalupa hubne.

„A koukejte dělat. Než si schrupnu, ať je jídlo na stole.“

A šel a rozvalil se v parádním pokoji na křesle po dědkovi a v tu ránu chrápal, jako když pilou řeže.

„Tak se do toho dáme,“ řekl Kuba, který už hodnou chvíli polykal sliny při pomýšlení na ty dobroty. Ne že by Trautenberk nechával čeládce něco od svýho. Musely jim stačit ve všední den brambory a kyselo a v neděli kyselo a brambory. Ale při troše šikovnosti se dá tu ud'obnout, tam oblíznout a Kuba šikovný byl, že ho Anče nestačila honit od plotny.

Hajný bral mámu-koroptev, zajíčka-březňáčka a srnečka, co ho nohy včas neodnesly, bral a dával na stůl, jako by je do rakve pokládal.

„Hajnej,“ všimla si toho Anče, „co se vám stalo?“

Jako by tím účastným slovíčkem protrhla hráz, už se to z hajnýho proudem vy-lejvá: jak se milostpán vztekal, že má Krakonoš všechno onačejší, jak on, hajnej, hlava nemyslivá, řekl o tom pasení, jako že milostpánova zvěř chodí do Krakonošova, a jak potom milostpán střílel do těch ubohých stvoření, to že jako by mu do vlastního srdce stříleli... (Že se celou tu dobu modlil k lesním duchům a strážným andělům, radši neřekl.)

„No, hajnej!“ řekla Anče a bylo to, jako když bičem šlehne. Ale když viděla tu kupičku neštěstí, přišlo jí hajného líto.

„Však on to Krakonoš tak nenechá.“

„Himllaudóndonrvetrkrucajselement!“ zaburácelo z Trautenberkova okna, „čeládka si sněmuje a pán aby umřel hlady!“

Kuba popadl nůž, ještě ho pro jistotu obtáhl o řemen – a div se světe: sotva nůž prořízl zajetí kůži, vytryskl vzhůru gejzír pilin, už je vysoký jako Kuba, už je až do stropu.

„Mankote!“ vyjekla Anče, protože piliny začaly lítat i z koroptve a ze srnečka, už jich je všem po kotníky, Anče křičí, Kuba uskakuje a hajný běhá od srnečka ke koroptvi, od koroptve k zajíci a hlas mu přeskakuje samou radostí:

„Zvířátka zlatý, tak vy nejste opravdový, já věděl, že vás Krakonoš nedá...“

Trautenberk vyletěl ze stavení, piliny mu chrstly do tváře a zadusily v krku všechny donrvetry, krucajselementy a sakramenty, zasypávaly ho zepředu – zezadu, zprava – zleva, už je v nich po pás, už mu jen hlava čouhá a nemůže ani křičet pomoooc.

V té chvíli nebe zčernalo, blesky se zaklikatily jako hejno zmijí, hrom udeřil, až Sněžce poskočila sněhová čepice, a uprostřed dvora stojí Krakonoš.

„Ještě jednou mi, Trautenberku, vlez do revíru a posypou se piliny z tebe!“

Mávl holí a z hromady pilin vylétla máma-koroptev, vyskočil zajíc-březňáček, srneček zadupal všema čtyřma a všichni si to namířili domů – do Krakonošova.

Jen od Trautenberka ještě dlouho odhazovali piliny, než ho vytáhli na světlo boží. Kupodivu – byl zticha – inu, jako v pilinách. Anče s Kubou si libovali, že až přijde zima, pěkně si těmi pilinami zatopí, jen hajný si ještě dlouho mutýroval hlavu, kdo to všechno spunktoval – lesní duchové, andělé strážní nebo sám Krakonoš?

Může být tak i tak, ale jedno je jisté: Cizí svato, sousedovo svatější.

Jenže povídejte to Trautenberkovi, anebo vůbec některým lidem.

Jak Trautenberk topil Krakonošovým bukem

To zas jednou rozkopal nějaký neřád pod Černou horou ty nejhezčí prašivky. Muchomůrky - nohy vyvrácené, kropenaté kloboučky po trávě a kuřátkům tlapla šmajdává noha rovnou doprostřed hnízda.

Krakonoš se rozpálil jako kovářská výheň. Ne že by nepřál lidem trochu těch hub anebo klestí, ale kopat do něčeho, co zrovna není k užitku, co roste jen pro tu pěknost a potěšení oka, to si koleduje o trest.

Zlost v Krakonošovi bublala, mračil se jak bouřkové nebe, ale přece jen si nejdřív klekl a hleděl napravit tu spoušť. Narovnal muchomůrkám nohy, potřel jitroclovou masťou a nasadil na ně kloboučky, kuřátkům načechral hnízdo a pokropil je jitřní rosou, poprosil klikatou zmiji, co se vyhřívala na kamenném plácku, aby to taďy ohlíďala, že jde pustit dolů psí počasí.

Měl to v Kotli pěkně narychtovaný: maštal s větrnými koňmi, jeskyni s mlhou jako smetana a ve skalní sýpce kroupy - od těch nejmenších jako hrášky až po holubí vejce.

„Já vám dám - ničit mně na horách krásu!“ křikl a ozvěna, celá radostná, že přijde ke slovu, se rozburácela do všech stran. Krakonoš pustil větrný koně - vyrazili s divokým hukotem, že se stromy ohýbaly - vytáhl z jeskyně náruč mlhy, ze sýpky hrst míchaných krup a už se čerti ženili.

Tou dobou Trautenberk, vyložený z okna, klobouk do čela, aby ho sluníčko nepíchalo do očí, komandoval čeládku, že ti chudáci nevěděli, co dřív popadnout a kam se vrtnout. Kuba s hajným řezou dříví a Trautenberk: „Kůže líný, už mělo bejt našťípaný!“ Anči zas od prádla honí do kuchyně, prej, za chvíľku je poledne

a plotna studená. Anče chtěla odseknout, že milostpán má na bradě ještě mastný od svačiny, ale vítr jí uchňapl slova jako rorýs mouchu, rozfoukl piliny do žlutého kužele a roztočil ho jako káču a uííí – podebral Trautenberkovi klobouk a honí ho po dvoře.

„Můj parádní klobouk! Chyťte ho!“ huláká Trautenberk, ale vtom mu vlítne do krku chuchvalec mlhy a vmáčkne tam zpátky dlouhý sakrament. A už mlha zavalila dvůr, už se v ní motají jako tumpachoví, hajný brkl o špalek, Anče o Kubu a Kuba divže neporazil necky, jen milostpánův klobouk nikde, a kdo by ho taky v tý mlze merčil. A zase uíííí, uíííí – ženou se zpátky větrní koně, mlha jim skočila na hřbet a tradá s kopce dolů, do kopce nahoru, přes louky a lesy.

Ani si nestačili vydechnout a už to bubnuje do střechy, rachotí po zápraží.

„Mankote, kroupy...“ vyjekla Anče. „Kubičku, schovej se, ať nenastydneš!“

„A co můj klobouk?“ vříská Trautenberk, jenomže jak se nadechl na to vřísknutí, spolkl mlhu – byla z tý jeskyně jako rampouch a syrová jako čerstvý brambor – rozkýchal se, že se ozvěna nestačila radovat a roznášela to hepčí-hepčííí k Rýcho-
rám i k Harrachovu.

„Anče, Kubo, hepčí, všichni sem, hepčí, umírám...“ zasípěl Trautenberk a svalil se do postele.

Inu, pán nastydne a chudák se za něj potí.

Anče nestačila lítat: „Podbělový čaj! Med! Šálu a ovčí kožich přes duchnu!“ – a za každým slovem dvakrát hepčí a jeden sakrament.

„Kubo, přilož!“

„Milostpane, vždyť je tu jak v turecký lázni,“ špitá Kuba, už z něho jen teče.

„Himllaudónonrvetrkrucajselement, povídám, přilož, já se musím potit, hepčíííí.“

A do toho hajný s pár kousky dříví:

„Líbějí odpustit, milostpane, ale v kůlně už není ani polínko...“

„Cože? Takhle se o mě staráte, čeládko líná? Jak se mám potit, když je tu zima jako na vidrholci! Ale já vám ukážu... Hepčíí-íí, hepčíí-íí... ach, ach...“

Ještěže se mu spustila rýma proudem, jinak by tomu hromobití konce nebylo. Ale teď se zas dopálil Kuba. Od slunka do slunka lítá ze stodoly na louku, z louky na pole a mezitím do lesa a Trautenberk mu bude nadávat lenochů? Strčil poslední po-

línko do kamen, práskl dvířky, až to zařinčelo, a už už by řekl pánovi svý, rovnou od plíc, kdyby se na něho Anče tak pěkně nepodívala.

To by jeden nevěřil, jak takový podívání vyžene z člověka zlost a na jazyk mu posadí slova jak medový perníčky. Tak Kuba ten pohled oplatil a řekl jen, aby si zas tak docela nezadal:

„Kdopak může za to, že v létě mrzne.“

A to nahrál Trautenberkovi do noty. Posadil se na posteli a řečnil jako z kazatelny:

„Krkonoš! V tom má prsty ten starej prašivka. On si nahoře drží sluníčko a my tady můžem zmrznout. Kubo, hajnej, běžte do Krkonošova a porazte pořádný buk. Když on na mě s psím počasím, zatopím si já jeho bukem.“

„Milostpane, copak nemáte dost ve svém?“ Anče je duše spravedlivá a taky má strach o Kubíčka, mohl by nastydnout, zabloudit v mlze a co hlavního – rozhněvat Krkonoše.

„Svatá pravda,“ přizvukuje hajný, „porazíme ve vašem, s Krkonošem nejsou žerty.“

„Už jsem řek!“ huláká Trautenberk, až duchna nadskakuje i s ovčím kožichem.

„Za psí počasí Krkonošův buk. Už ať vás tu nevidím.“

Inu, pán poroučí, poddaný poslouchá. Anče vnutila Kubíčkoví přes kazajku vlňák, hajný se posilnil kápkou – byla proti všem nemocem, urknutí i černým myšlenkám, z devatera kvítí o svatojánské noci trhaného – a vzali trakař, sekyry a pilu a šli. Šli, jako když je za vlasy táhne a za kazajky drží, ale přece jen došli do Krkonošova. Sluníčko už zase svítilo, větrní koně se vrátili do maštale a v korunách buků zpívali ptáci ostopryč.

„Tohle si snad nemůžem vzít na svědomí,“ vzdychal hajný. „Takový krásný stromy, mladý, celej život mají před sebou...“

„Svědomí nechte na milostpánovi,“ vrčel Kuba. Měl vztek, protože mu kvůli pánově vymyšlenosti stojí práce a stydne kyselo.

„Pán poroučí, pán ať si to se svědomím srovná. Kterej vezmem?“

Snadno se ptá, hůř odpovídá. Jak vybrat z té rovné řady, když je jeden jako druhý a nad každým se srdce svírá lítostí?

Nakonec si řekli, že vezmou ten krajní, aspoň to nebude tolik bít do očí, a slíbili si, že hned zítra vysadí na tom místě nejpěknější bouček, který najdou v milostpánově revíru.

Přiložili pilu a řezali jako o závod, aby to už měli s krku. Pila naříkala a skučela, jak se jí nechtělo do živého dřeva, a hajný se co chvíli ohlédl, jestli je nemerčí Krakonošova strážná sojka nebo dokonce sám Krakonoš.

Konečně dořezali, v kmeni zaprašťelo a už se buk tiše pokládá do voňavé lesní trávy.

„Odpusť nám to, kamaráde,“ pohladil hajný bukový kmen a Kuba zase zavrčel, že takhle tu budou do večera. Ale byl taky naměkko a nejraději by se neviděl.

Osekali větve, svázali do otepí a začali řezat kmen na polena. Bouchalo to, skřípalo, hvízdalo na celý les.

Div divoucí: jindy Krakonoš slyší, když na druhém konci hor veverka rozlouskne oříšek, když ptačí mládě zapípá v hnízdě – a teď nic. Divné jim to bylo, ale mlčeli, ono je lepší radši čerta nepřivolávat. Strach jim však seděl za krkem a poháněl jako vozka koně, a tak než se sluníčko překutálelo z jednoho vršku na druhý, byla polena na trakaři, otep na zádech a Kuba se už chystal plivnout do dlaní, aby se mu cestou dolů trakař nesmekal.

Když tu před nimi Krakonoš v plné parádě. Hajnému leknutím sjela otep ze zad a Kuba s tou slinou spolkl i pozdravení.

„Je-jemnostpane Krakonoši, líbějí odpustit,“ koktá hajný a ruka mu sama od sebe šmátrá po kapse, kde má flaštičku s kápkou. Potřeboval by spláchnout to leknutí, jenže v takovéhle chvíli se to nesluší a ani by si netroufl. Kuba si dodal kuráže:

„My za to nemůžeme, to milostpán. Prej, když jste na něj poslal psí počasí, tak on se ohřeje vaším bukem.“

Až se sám diví, kde se v něm nabrala ta smělost, asi ze zlosti, ona zlost, když je na pravém místě a v pravou chvíli, bývá někdy i k něčemu dobrá.

Ale Krakonoš se usmívá a povídá, povídá, jako když medu nabírá či másla ukrájuje.

„Tak tak, potreboval jsem trochu vyvětrat větrné spřežení a podívat se, jestli se mi mlha nesráží a kroupy nečernají. A o trochu dříví... Háj stejně potřebuje prořezat.“

Hajného (ne snad, že by se chtěl Krakonošovi zavděčit, ale že byl duše spravedlivá) jazyk zrovna zasvrběl, s prominutím, jakýpak prořezávání, vždyť tu není přebytná větvička, takový pořádek nemá v háji ani hrabě Harrach, a taky, že hned nazítří vysadí s Kubou ten nejpěknější bouček, aby řada byla zase úplná, ale než si

to v hlavě sesumíroval – ono s Krakonošem se nemůže vykládat jako s tetkou na návsi – Krakonoš cvrnkl holí o klobouk a:

„Nebudu vás zdržovat, pozdravení Trautenberkovi, ať se při mém buku pěkně vypotí.“ A jako by ho vítr odnesl.

„Co tomu říkáš, Kubo?“ nemůže se hajný vzpamatovat.

„Neříkám nic, ale brzy se to dozvíme.“

Kuba darmo nejídal kyselo, aby si nevšiml, že se Krakonoš usmíval hlavně pod fousy a že ten buk Trautenberkovi jen tak nedaruje. A už se těšil, jaká to bude mela.

Doma zatím běhala Anče z kuchyně do pánova pokoje, od plotny k posteli. Hned čaj kvůli pocení, hned slaninu, aby neškrábalo v krku, jednou je čaj vařící, podruhé jako led, slanina málo prorostlá a kdepak je k ní česnek...

„Hepčííí, příkládej, jakpak se mám potit!“

„Už nemám ani polínko,“ odsekne Anče a zapomene přidat „milostpána“, protože pořád myslí na Kubíčka, jestli neprofoukl, nebo na něj – nedej pámbu – nepadl ten buk, ono porazit strom není jen tak a hajnej už má breptavý ruce. A Trautenberk už zas láteří, kdeže se courají, čeládka líná, on jim ukáže, nechat pána mrznout. A za každým slovem jedno hepčííí a jeden sakrament.

Anče už si na ty křiky zvykla, už jí ani nejdou jedním uchem tam, druhým ven, spíš jenom jako když kolem bzučí moucha. A teď ani to bzučení neslyší, jak si může oči vykukat, až konečně – už jdou!

Milostpán nemilostpán, Anče letí z pokoje. „Zavřít dveře, donrvetr!“ křičí za ní Trautenberk, ale co dveře, hlavně že Kubíček se vrací živ a zdrav.

„Že už jdete, už jsem myslela, že se vám něco stalo, a milostpán vyvádí, jako by měl do večera zmrznout.“

„Však až ti budeme povídat...“ hajný se jen třese, aby vypověděl, co je potkalo, ale Kuba, na řeči že je čas – „Hajný, podávejte, já budu štípat, protože za chvíli bych už hlady sekyru nezved.“

„Chudáci,“ vyděsí se Anče, „vždyť vy jste od rána nejedli...“ a běží přidat do kyselá pár vajec, však si to dneska všichni zaslouží.

Naštípali a spěchají k milostpánovi.

„Vy jste snad pro ten buk byli až u Krakonoše!“ Trautenberk už jen sípe, protože co je krku platná prorostlá slanina, když se pusa na chvíli nezastaví.

„Ani ne tak my u Krakonoše...“ Kuba skládá polínka vedle kamen, pomalu, pěkně do hraničky, aby milostpána napínal, „jako spíš Krakonoš u nás.“

„Cože?“ Trautenberkovi se leknutím zastavila rýma. Kuba nic. Štípe zavírákem loučky, protože v kamnech už je jen pár oharků a od těch by polínka nechytla.

„A co?“ třese se Trautenberk zvědavostí. „Z tebe aby to heverem páčil!“

Kuba počkal, až loučky vzplanou veselým ohníčkem, přiložil na ně křížem dvě polena, uložil zavírák do kapsy a pak, jako by si zrovna vzpomněl:

„Jo, vzkazuje vám pěkné pozdravení a že se máte vypořit.“

Trautenberk nevěří svým uším. „Vy jste s ním mluvili?“

„Mluvili, prosím pěkně, teda on mluvil s námi,“ breptá hajný, protože mu pořád nejde z hlavy to s tím prořezáváním: jaképak je to prořezávání – porazit buk na kraji řady... A to už se Trautenberk dopálil:

„Himllaudóndonrvetr, dozvím se, co říkal?“

Kuba ví, že když milostpán přidá k himllaudónu ještě donrvetr, přestávají žerty. Tak řekne, jako by neuměl do pěti počítat:

„Jen o tom pocení a taky, že kvůli jednomu buku neubude.“

Trautenberk najednou jako by neseděl na posteli, ale na knížecím trůně. Vypne se, vystrčí tři brady – vypadá jako žába, když se chystá kuňkat, a spustí:

„Co jsem říkal? Krakonoš má špatný svědomí. Bodejť ne! Za to psí počasí by měl dát dřeva na dvě fůry, a ne jeden umrněný buk.“

„S dovolením, milostpane, to zase ne,“ troufne si odporovat hajný, „vždyť jsme to sotva uvezli. A ještě bude roští na zátop.“

Než se Trautenberk stačil rozmyslet, jak potrestá hajného za tu opovážlivost, strčila do dveří hlavu Anče.

„Kubíčku, hajnej, máte na stole, ať vám nevystydne.“

A co čert nechtěl – nebo chtěl? – protáhl se tou škvírou vítr, co měl dneska službu na hřebenech a byla mu tam dlouhá chvíle, a uííí, uííí – probudil rýmu, až Trautenberk kýchl tak strašlivě, že vítr leknutím vyrazil okno a letěl jako splašený zpátky rovnou ven.

„He-hepčííí! Zavři ty dveře!“

Anče zavřela a ještě se o ně opřela, aby nebyl průvan.

„A okno! He-he-hepčííí!“

Hajný pro jistotu zavřel i okenici. Ale Trautenberk kýchá a sakruje a Kuba láduje do kamen, když vtom: rána, jako by Sněžka vylítla do povětří, a rachot, jako by padala do Obřího dolu; okno vylítlo i s okenicí, ale v pokoji je přesto tma tmoucí, a když se rozetmělo...

„Mankote,“ vykřikla Anče, „Kubíčku, jsi celý?“

Kubíček celý byl, zato z kamen je hromada kachlů. Saze létají v povětří jako roje divokých včel, jeden roj plácl Trautenberkovi na nos, až se rýma zakuckala a začala ještě víc prskat:

„Hepčí, hepčí, he-he-he...“

„Mankote,“ vykřikla ještě jednou Anče, když se z hromady kachlů začala vznášet buková polena, vyletěla oknem a jako hejno hus zamířila do Krakonošova. Zvedla se i otep klestí, co ji hajný shodil do kouta, a než mohla Anče potřetí zamankotovat, stojí uprostřed sednice Krakonoš, čelo jako bouřkový mrak a z očí mu šlehají klikaté blesky.

„Vstávej, Trautenberku!“

Trautenberk vylezl zpod peřiny, kam se zahrabal při tom dopuštění, a zle se na Krakonoše obořil:

„Takovou škodu mi děláš, to jsi soused? Jak já k tomu přijdu?“

„A jak já k tomu přijdu, abys porážel buk v mém revíru? Nemáš dost svýho dříví?“

„Já za nic nemůžu, to Kuba a hajnej...“

„A tys jim to neporučil? Tak abys věděl: tuhle spoušť uklidíš vlastníma rukama, aspoň se pořádně zapotíš. A vy,“ obrátil se na čeládku, která tu stála jako solné sloupy, „ne abyste mu pomáhali. Ale s tím boučkem,“ usmál se na Kubu a hajného, „si už nedělejte starosti.“

A byl tentam.

Trautenberk se pak celý týden potil, než z hromady kachlů dal zase dohromady kamna, a Kuba se jen uculoval – patří mu to. Jen Anče – ne že by chtěla milostpána šetřit – vyprala záclony a postelové povlečení, protože pustit mužskýho k takovýhle práci – to je lepší udělat ji rovnou sám. A tohle věděl i Krakonoš, protože když

Anče pověsila prádlo na šňůry, nechal svítit slunce jako o největším svátku a pofukovat ten nejtenčí větříček, co měl ve větrné maštali.

A když pak Anče to prádlo, voňavé a vybělené, sbírala, přiběhl hajný, oči navrch hlavy, že prý zázrak: ten buk, co ho podle milostpánova poručení porazili, stojí na svém místě živý a zdravý, jako by o něj pila ani neškrábla.

A tak si všichni oddechli, protože ono je dobře vědět, že je na světě nějaká spravedlnost, a když si někdo myslí, že pro něho neplatí, dostane – pán nepán – pořádně za vyučenou.

Jak chtěl Trautenberk

sojčí peříčko

To jednou pozval štěpanický baron Trautenberka na hon. A bylo u Trautenberka boží dopuštění. Anče lítala jako hadr na holi, Kuba leštil holínky, že se blejskaly jak jizerský tůně, když do nich svítí měsíček, hajný promazával flinty a Trautenberk se parádil, natřásal, nafukoval a komandoval jako na vojně.

„Kubo - obouvat! Anče - kabát! Hajnej - klobouk!“

Hajný skočil k věšáku pro parádní klobouk s jezevčí štětkou, ještě ho ofoukl, aby na něm nebylo ani prášku, a když jej s poníženým pěkně prosím, milostpane, podal Trautenberkovi, ten jenom vyvalil oči a zařval:

„Kde je soyčí peříčko?“

Všichni leknutím ztichli - on když Trautenberk zařve, třesou se i šindele na střeše - až Anče, dopálená z toho kunýrování, vyjela:

„Jakpak to máme vědět? My klobouk nenosíme!“

Chytla za kliku, že půjde po svém, od rána jí práce stála kvůli milostpánově finění, ale Trautenberk dupe a křičí: „Stát! To peříčko se musí najít!“

Pán poručí, čeládka musí udělat, ať už si o tom myslí, co chce. Hledali pod věšákem, na skříní i za skříní, hajný sundal i obraz Trautenberkova milostdědečka - co kdyby tam peříčko zalítlo - ale nikde nic. Až Kuba si vzpomněl, že jestli je neodfoukl ten velkej vítr, jak tenkrát Krakonoš poslal psí počasí.

„Milostpane, to tak bude,“ chytil se toho hajnej, „vždyť to bylo boží dopuštění, a co takový píрко potřebuje...“

Aby se Trautenberk nepamatoval, jak všichni honili klobouk po dvoře a jak on se z toho psího počasí málem ukejchal k smrti. A za všechno může Krakonoš! A on, pán z Trautenberka, aby jel na ten slavnej hon bez soyčího peříčka, všem pro smích, sobě pro ostudu.

„Kubo, hajnej, maňte do Krakonošova a střelte jeho sojku. Ta má peří, že mi je bude závidět sám štěpanickej baron.“

Anče spráskla ruce:

„Milostpane, máte rozum, rozházet si to s Krakonošem kvůli parádě?“

„Ono by možná stačilo pírko z našeho kohouta,“ řekl Kuba, protože se mu nechtělo lítat po horách za sojkou a taky měl strach z Krakonoše. On Krakonoš je sice pán hor, ale cejtění má lidský, a když ho chytne zlost nad nějakým neřádstvem, povídejte mu, že to nařídil Trautenberk.

Ale Trautenberk, když si něco umane, pár koňů s ním nehne, i kdyby o ně bičíště přerazil.

„Mlčet! Běžet! Než se prospím, ať jste tady s peříčkem!“ Svalil se do křesla a Kuba s hajným – co jim zbývalo – vzali flintu, a než si to Anče srovnala v hlavě, byli za humnama.

Smejčila po sednici a všechno jí padalo z ruky. Že jim neřekla, ať sojku vyplaší... Aby ji tak doopravdy zastřelili... Krakonoš je takovej hodnej, udělající, a sojku má na hlídání, kdepak by sám stačil na celý hora...

Nedalo jí to – mrkne na Trautenberka, ten chrápe, jako když prkna řeže – popadla vlnák a rovnou ke Krakonošovu.

Běhá z paseky na paseku, od smrku k modřínu, oči si může vykoukat, krk vykroutit, ale sojka nikde.

„Sojko, sojkóóóó...“

Nic. Jen veverka se houpe na smrkovém třásňoví a lasička jako blesk mizí v díře.

„Že oni ji už chytili?“

A vtom ji zahlídla: na bukové větvi, spí, chudinka, asi měla těžkou službu.

„Sojko, sojko, slyšíš?! Honem leť pryč, chtějí tě střelit Trautenberkovi na peříčko...“

Sojka otevřela jedno oko, pak druhé, zavrtěla se na větvi a zase jí oči spadly.

„Kšá, kšá, uleť...!“

Ale sojka nic, spí a neslyší, a kdyby i slyšela, copak by rozuměla? Marná sláva, musím za Krakonošem.

Běžela Anče lesem, drápala se po kopcích, přeskakovala kameny a potůčky, až konečně našla Krakonoše v jeho zahrádce. Zrovna sbíral měsíční jahody, měl jich tam na kousku jako větší dlaň nejmíň větel.

„Jemnostpane Krakonoši,“ křičí Anče, sotva dechu popadá, ale pak se zarazila, jestli to není velká dovolenost vyrušovat Krakonoše z práce, a taky, že zapomněla pozdravit.

Ale Krakonoš zvedl hlavu a usmál se.

„Copak, Aničko, snad mi nehoníš vítr po horách?“

Dodalo jí to kuráže, vydýchla se, nadýchla a už není k zastavení:

„Uctivé pozdravení, jemnostpane Krakonoši, račte odpustit, že vás meškám, ale milostpán poslal mýho Kubu a hajnýho, aby střelili vaši sojku kvůli peříčku, že nemá co na parádní klobouk, když má jet na hon. Kuba za nic nemůže, ale mně je tý sojky líto, kvůli panský parádě připravit o život takovýho ptáčka pěknýho, oučinnivýho..., tak kdybyste ji ráčil někam schovat, aby ji nenašli, protože jinač by se mohl hajnej třeba i trefit.“

Poslouchá Krakonoš, mračí se jako bouřkový mrak, v očích zlé ohníčky, ale když vidí tu Ančinu starostlivost a lítost, usmál se nanovo:

„Děkuju pěkně za vyřízení a tady máš od cesty.“ A podal jí kytičku jahod: „O sojku se neboj, já si ji ohlídám.“

Anče se zapýřila jako májový červánek; to z radosti, že je sojka v bezpečí, a taky, že si Kubíček nerozhněvá Krakonoše, ale nejvíc za tu kytičku. Kdopak jí kdy něco takovýho dal? Jednou Kuba, jenže to měla svátek, a teď sám Krakonoš, jen tak, z dobroty srdce...

„Uctivě děkuju, jemnostpane Krakonoši, to nemuselo bejt, to já ráda, on je k nám jemnostpán taky moc hodnej...“

Řekla by mu toho ještě víc, ona taková příležitost se hned tak nenatrefí, ale copak je čas na vejklady, když sojce běží o život? Však Krakonoš už se taky zvedl, vzal hůl, ale ještě řekl:

„Ty jahody, Aničko, si nech na doma...“ A byl pryč.

Kdyby Anče nedržela v ruce kytičku, sama by nevěřila, že mluvila se samotným Krakonošem.

Zatím hajný s Kubou – utrmácení, uhromovaní, oči vykroukané, krky vykroucené, ploužili se cestami necestami, ale po sojce jako by se háj slehl a hora zavřely. Až najednou – Kuba zatřepe hlavou, jestli nemá vidění – na bukové větvi sojka, hlavíčku pod křídlem, a spí.

„Hajnej... tááám!“

Hajný by raději sojku neviděl, protože kdyby ji neviděl, nemohl by ji střílet, a teď mu srdce usedá jen z toho pomyslení. Kubovi je taky všelijak..., a to mu ještě Anče vycinká, ona je duše soucitná a srdce spravedlivé, ale co naplat – pán je zase pán.

„Hajnej!“ napadlo Kubu, „vždyť my ji nemusíme střílet, my ji chytne, donesem milostpánovi, on si vyškubne peříčko a spánembohem. A třeba to Krakonoš ani nepozná...“

Hajný si samou radostí musel sednout na pařez.

„Kubo, ty seš hlava! Zastřelit... vždyť by to byl hřích...“

Rozhodnuto – uděláno!

Plížili se k buku, zlehýnka našlapovali, aby ani lísteček nezašustil, kamínek nezaskřípěl... má ta sojka spaní, vždyť by ji mohl ukrást i s tím bukem, šeptal hajný, ale Kuba – ještě ji nemáme, kdoví, jestli to jen tak nedělá a v poslední chvíli – frrr!

Ale ne. Už ji Kuba drží mezi dlaněmi, už hajný prostírá na zem šátek, už ji do něho zavázali na dva uzle a upalují, jako by jim za patama hořelo. Co kdyby sojka začala křičet a slyšel ji Krakonoš...

Anče přiběhla domů, div si nezpívala. On když člověk ze sebe setřepe starost a vyžene ouzkost, hned se v něm udělá místo pro písničku. Kytičku od Krakonoše dala do okna mezi muškáty a rozmarýnu, shodila vlnák, uvázala zástěru a už jí v rukou hrají hrnce a rendlíky, vařečky a kvedlíky, Kubíček přijde jistě hladový a samá zlost, a na to je nejlepší dobře se najíst. Aby se držel, až bude milostpán královat kvůli peříčku. Kampak asi Krakonoš schoval sojku? A jak si tak vzpomněla, přijde jí kouknout z okna a očím nevěří: hajný s Kubou metou přes dvůr, jako by je honil rarášek, a Kuba... Co to nese v tom hajnýho šátku?

Mankote, že ona doběhla ke Krakonošovi pozdě a oni chudinku sojku přece jen zastřelili? Už už chtěla vyběhnout za nimi, ale pak se zastyděla. Krakonoš řekl, že si sojku ohlídá, a na jeho slově stojí odjakživa celý Krakonoš. V tom šátku mají beztak houby – václavky...

Jenže, když mají houby, nemají sojku. A co milostpán? Aby tak Kubíčka vyhnal ze služby...

Anče však darmo nemá za kmotru ponikelskou bábu kořenářku, o které jde jedna řeč, že je nad všechny doktory a prej se s ní chodí radit i sám Krakonoš. A od kmotry Anče ví, že na neklidný spaní a prudkou zlost je nejlepší mák, však kmotra dává i kozám odvar z makovin, když začnou na jaře střečkovat.

Udělám Kubovi škubánky s mákem a milostpánovi makový koláč! řekla si Anče a hned se jí ulevilo. A už jí ruce kmitají, jen aby bylo navařeno a napečeno, než se strhne panské hromobití, protože když pán hromuje, chudák je samá boule.

A to už Kuba s hajným, udýchaní, jak běželi celou cestu až z Krakonošova, klepou na dveře pánovy sednice. Div ty dveře nevylytly z pantů, jak je rozrazil sám Trautenberk.

„Himllaudóndonrvetr, kde se couráte? Tříkrát jsem se prospal, třikrát probudil a peříčko nikde. Kvůli vám zmeškám hon.“

To je něco na Kubu. Ulítaný, hladový, a ještě si dát líbit takovýhle přivítání.

„Račte odpustit, milostpane, ale ona KRAKONOŠOVA sojka neseďá na vaší hrušce.“

„Tak tak,“ hajnému div hlava neupadne, jak horlivě příkyvuje, „museli jsme přes půl Krakonošova a potichu, abychom ji chytili živou...“

„Živou?“ nechápe Trautenberk. „A proč?“

Teď zas nechápe Kuba, jak může být někdo tak zabeďněný.

„Vyberete si peříčko, vyškubnete a pustíte sojku zpátky.“

„On je to moc krásnej ptáček,“ přidává se hajný a pomrkává, jak se mu nad tou sojkou udělalo vlhko v očích, „škubnutí ani neucítí a peříčko za chvílku doroste...“

S tímhle na Trautenberka. „To zrovna, aby žalovala Krakonošovi.“ Inu, každý háďá podle své planety...

„Když jste ji nestřelili, tak ji zaříznete. A hned!“

Chudáci Kuba a hajnej, jako by měli zaříznout je! Ke všemu se sojka v uzlíku rozkřičela, křídly tloukla, že ji Kuba sotva udržel.

„Bude to?“ houkl Trautenberk.

„Ra-ra-ráčeji odpustit, milostpane,“ koktal ze samého rozčilení hajnej, „to já nemůžu, ještě tak střelit, čistou ránu, ale zaříznout... Kdyby snad Kuba...“

„Kdepak,“ bránil se Kuba, „já mám slabou povahu, já nemůžu vidět krev...“

Teď se Trautenberk teprve rozhulákal.

„Zač vás platím, čeládko líná! Jestli ji hned nepodříznete, vyženu vás, zavřu do arestu...!“ A dupal, až hrníčky v kredenci poskakovaly a obraz milostdědečka sebou škubl a zůstal viset naštorc.

Co měli dělat? Kuba vytáhl ze šátku sojku, hajný z kapsy křivák, Kuba otočil hlavu, hajný zavřel oči a sojka spustila takový křik – však jí šlo o život – že si Trautenberk zacpával uši oběma rukama.

„Dělejte! Řežte!“

Hajnému se třásla ruka jako osiková větev, šeptl ještě: „Odpusť mi to, stvořeníčko ubohý,“ – a – říz...

Slyšela ten rámus Anče až v kuchyni a to už jí nedalo. Vlétla do milostpánovy sednice a nestačí koukat:

Trautenberk podupává u okna – taky se mu nechce koukat na tu řezničinu, Kuba hlavu div ne vyvrácenou a hajnému tečou zpod zavřených víček slzy jako hrachy.

„Co se tu děje?“

„Museli jsme ji zaříznout, když jsme ji nestřelili...“ Kuba kouká do podlahy, jak ho trápí výčitky: Proč já ji nevyplašil? Proč jsem o ní hajnému vůbec říkal?...

„Jakou sojku? Vždyť je to náš kohout!“ křičí Anče a všichni koukají jako z nebe spadlí. Kupodivu, nejdřív svitne Trautenberkovi.

„To spískal určitě Krakonoš, tohle mi vyvede, takovýho já mám souseda!“

V té chvíli zalehl sednici černý mrak, v něm se zaklikatily blesky a v jejich záři stojí Krakonoš.

„A jaký ty jsi soused? Pytlačíš v mém revíru a chtěl jsi mě připravit o sojku-hlídačku. Bud' rád, žes přišel jen o kohouta, podruhé to bude dražší!“

Jak se objevil, tak zmizel, už je zase světlo. Kuba se uculuje, Anče usmívá, hajný breptá: „To jsou věci, to jsou divy...“, jen Trautenberk sedí jako splasklá měchuřina, a když se Anče – trochu pořouchle – zeptá, jak že si milostpán ráčí přát toho kohouta udělat, jen mávne rukou. „Mně je to jedno...“

A teprve když Kuba – přeponíženě a přezkroušeně (on je Kubíček někdy pěkná komedie) – podá kohouta Trautenberkovi, jestli by si snad milostpán nechtěl vybrat parádní peří, zařve Trautenberk: „VEN!!!“

Dvakrát jim to říkat nemusel. A když si pak pochutnávali na šklubáncích, vysoko mákem sypaných, sádlem maštěných, Kuba si povolil řemen, slastně vzdychl a řekl:

„Konec dobrý – všechno dobré, ale tvé šklubánky, Anči, jsou ze všeho nejlepší.“

Anče tou chválou zrovna tála, ale aby to nevypadalo, zavedla řeč jinam: „Hlavně, že ji Krakonoš stačil ohlídat.“

„Copak on to věděl?“ divil se hajný.

A tak musela Anče vypravovat, jak to bylo s Krakonošem a že se na ně – teda Kubu a hajného – nerozhněval, když poslechli Trautenberka v takové darebnosti. A že jí pěkně poděkoval a – teď si vzpomněla – přidal kytičku jahod za tu starost a štrapáci. Tamhle...

Podívali se na tu kytičku, co stála mezi muškáty a rozmarýnou, podívali se, dívali, až Kuba šel blíž a řekl: „Anče, to nejsou jahody, to jsou granáty...“

A byly. Anče je navlíkla na přeznou nit a schovala do truhly k výbavě. Však si je vezme o posvícení k muzice, anebo možná, až si ji Kubíček povede k oltáři.

A že Trautenberk, když se mu tou krásou pochlubila, mohl puknout závistí?

To už nechme na Krakonošovi, ten nejlíp ví, koho podarovat a koho vytrestat.

Jak Kuba utekl

ke Krakonošovi

To zas jednou vstal Trautenberk levou nohou a od božího rána s ním nebylo k vydržení. Jitrnice k snídani byly málo kořeněné, jelítka měla tlustou kůži a krátký špejle – ale snědl jich celý rendlík a potom naříkal, že ho pálí žáha, tlačí žaludek a chvílema zas všude píchá. Že snad umře.

Hajný nabízel káпку z devatera bylin, Anče čerstvou mátu a květ dobromysle, to – jak povídala ponikelská bába kořenářka – outrobu vyléčí a duši potěší. Jen Kuba mlčel a myslel si svý. Však kdyby milostpán snědl ode všeho jenom půlku, nic by ho netlačilo, a kdyby tu druhou půlku špendýroval čeládce, nepotřeboval by žádnou dobromysl.

A Trautenberk jen hekal a pak se zase vztekal, jak to přijde, že čeládka je zdravá jako řípa a on má každou chvíli smrt na jazyku. To už Kuba nevydržel – ještě zdraví jim milostpán bude vyčítat!

„To bude asi tím, že jsme od rána do večera v jednom kole a o kysele a bramborách, jak je rok dlouhej.“

Řekl to pěkně zostra, a kdyby zrovna Trautenberka v žaludku nepíchlo a outrobou mu nezakroutilo, byl by Kuba dostal svý.

„Svatá pravda, milostpane,“ zažehnával bouřku hajný. „Kyselo je dar od samotného Krakonoše a můj nebožtík dědek, co sloužil u vašeho milostdědečka, kyselo snídal, kyselo obědval a k večeři si ohřejvaný dával tuplovaně. Jakživ nezastonal a byl tu rovnejch sto let.“

Trautenberk chvílku přemejšlel, ale protože se mu v outrobách mlely jitrnice s jelítka, jako by je chtěly roztrhnout, zakňoural, ať mu teda Anče to kyselo uvaří, ale ještě něco k tomu, na panskej stůl patří nejmíň tři chody, no, ale když on je teď na umření, spokojí se se dvěma.

„Ale ať je to k jídlu, aby mi nebylo ještě hůř.“

Hajný mínil, že i kdyby bylo hůř, bude vlastně dobře, protože žaludek potřebuje občas pořádně vyrajbovat jako příkladně chlívček vykydat. Než Trautenberkovi došla ta opovázlivost – srovnávat jeho žaludek s nějakým chlívčkem – Anče vzala všechny pod komando. Hajnýho poslala do lesa pro houby, Kuba zas musel přinést ze sklepa ty nejlepší brambory, co dali stranou na jarní sadbu, křemenáčky vybrala ne větší než hruška a z hřibů jenom hlavičky, zavařila smetanou a přidala čerstvá vejce, do bramboráku dala libeček a česnekem taky nešetřila, a když v Rokytnici zvonilo poledne, vonělo to v kuchyni, že Kuba nestačil polykat sliny a hajný breptal pořád dokolečka:

„Aničko, ty bys mohla vařit samotnému císařpánu.“

Nese Anče kyselo v parádní míse, za ní Kuba s tácem bramboráků, hajný otvírá dveře, že to vypadá jako u knížecího dvora při nějaké óbrparádě. Když ale Trautenberk ochutnal první lžící, bylo po parádě. Prskl, odstrčil talíř, až kyselo vyšpláchno na památeční ubrus, a jako by kousl do šťovíku:

„Vždyť je to kyselý!“

Anče se urazila. Pohanět její kyselo – to je jako znectít Krakonošovi hora.

„Proto se to jmenuje kyselo. Až bude milostpána honit mlsná, uvařím nudle s mákem. Nebo trhanec se sirobem. Anebo placky s povidlama, jestli si tedy budete ještě ráčit přát obyčejný jídla, co jsou člověku ke zdraví.“

Chudák Kuba. Jak Anče jmenuje ty dobroty, polyká, až mu ohryzek skáče jako perpetlík, a ke všemu ty bramboráky tak voní, že by je snědl i s tácem.

„S dovolením, milostpane,“ vplete se do toho hajný, „to kyselý je chlebovej kvásek, ten dává rukám sílu a hlavě moudrost.“

„Ale kdo to má jíst,“ oškříbl se Trautenberk. „A vůbec, panská ruka sílu nepotřebuje – na práci mám čeládku – a moudrý jsem už proto, že jsem pán. Dej sem ty bramboráky.“

Kuba položil tác s bramboráky Trautenberkovi přímo pod nos a strašně si přál, aby milostpánovi nechutnaly, nebo aspoň aby je nesnědl všechny..., ale copak tahle voňavá dobrota se zlatavou kůrčičkou, co v zubech křupe a na jazyku taje, může někomu nechutnat?

Trautenberk kouká na to divné jídlo – nemá to křídlo ani stehýnko, masem to ta-

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Krkonošská pohádka.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.